

Akcentace udržitelnosti v programech podpory aplikovaného výzkumu a inovací prostřednictvím RIS3 misí

Dagmar Vránová

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Cílem příspěvku je informovat odbornou veřejnost o začlenění tématu udržitelnosti do programů podpory aplikovaného výzkumu a inovací a způsobu řešení fragmentované podpory formou RIS3 misí.

- Udržitelnost je klíčovým tématem současnosti, prolíná se všemi oblastmi života
- Není pochyb o tom (a tato konference to dokládá), že k udržitelnosti může významně přispět věda a výzkum, pokud bude přinášet výsledky které bude možné aplikovat v praxi ve formě inovací.
- Existuje celá řada strategií a programů, které poskytují podporu výzkumným a inovačním aktivitám, a to jak na evropské, tak národní úrovni.
- Jednou z významných strategií je **Výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci (RIS3)**. Týká se pouze aplikovaného výzkumu a inovací, tj. nikoliv základního výzkumu. Existence této strategie je základní, umožňující (enabling) podmínkou, která musí být splněna v několika kritériích a po celé programové období 2021–2027, aby bylo možné čerpat prostředky z EU fondů na výzkum a inovace. Smart specializace se týká i národních a regionálních zdrojů a do značné míry i soukromých zdrojů, z nichž se financuje aplikovaný výzkum a inovace.
- V ČR jsme tuto základní podmínku splnili, strategii jsme vytvořili, schválila ji vláda i EK. Nyní je ale potřeba principy chytré specializace uvádět do praxe a skutečně soustředit všechny disponibilní zdroje určené k podpoře aplikovaného výzkumu a inovací na uvedené priority a cíle.
- K podpoře (aplikovaného) výzkumu a inovací máme v ČR k dispozici tyto programy:
  - OP JAK, OP TAK (2021–2027)
  - OP ST (pouze pro KV, Ústecký a MS kraj)
  - Programy TA ČR (aktuálně Sigma, ale i jiné, které dobíhají)
  - Resortní programy (TREND, Country for the Future (MPO), Prostředí pro život (MŽP), Doprava 2020 (MD), SECTECH (MV), ZEMĚ a ZEMĚ II (MZem), Zdravotnický aplikovaný výzkum (MZDr).
- Je v těchto programech podpory dostatečně zastoupena udržitelnost? Na první pohled to není zcela zřejmé. Spíše se zdůrazňuje posílení konkurenceschopnosti, ekonomický růst, zvýšení prosperity, méně už sociální dopady a soudržnost. Prvky udržitelnosti jsou v programech podpory zastoupeny velmi skrytě. V poslední době, kdy dochází k aktualizaci některých programů podpory na období do r. 2030, se však udržitelnost dostává trochu více do popředí.
- Jak dosáhnout toho, aby se jednotlivé programy podpory zaměřily na cíle udržitelného rozvoje a aby soustředěně podporovaly udržitelnost?
- Není to jednoduché, podpora výzkumu a inovací je v ČR značně fragmentovaná, každý z programů plní cíle nějaké politiky a strategie, udržitelnost je v nich spíše skrytá.
- Jaké principy se v programech podpory dodržují:
  - DNSH – do not significant harm. Zásada „významně nepoškozovat“ byla přijata ve snaze podpořit dosažení cílů tzv. Zelené dohody pro Evropu (Green Deal).

Czech & Slovak
**SUSTAINABILITY
SUMMIT 2023**

20. 4. 2023
WPP Campus,
Praha

- Sílí snaha transformovat postupně S3 na S4, tj. rozšířit Smart Specialization Strategy ještě o Sustainability. Tento proces probíhá i v ČR.
- OSN vyhlásilo iniciativu STI4SDGs Roadmap, což je „Cestovní mapa k využití Vědy, Technologií a Inovací pro Cíle udržitelného rozvoje“. Tato aktivita OSN umožňuje státům i regionům vytvořit si vlastní "cestovní mapu" k využití vědy, technologií a inovací (STI) k naplnění cílů udržitelného rozvoje (SDGs), a to s přihlédnutím k regionálním potřebám a specifikům.
- Identifikace prvků udržitelnosti v různých programech podpory a jejich zacílení na řešení jednoho společenského problému je obsaženo především v **RIS3 misích**. Prvek misí je v RIS3 novinkou, ve které se nově propojují aktuální technologická i společenskovední témata, jejichž cílem je přispět prostřednictvím interdisciplinárního výzkumu a inovací k řešení zásadních společenských výzev s akcentem na udržitelný rozvoj, odolnost a bezpečnost.
- Cílem mise je soustředit prostředky z různých zdrojů na podporu Val a koordinovaně je využít k vyřešení celospolečenského problému.
- RIS3 mise **Zefektivnění materiálové, energetické a emisní náročnosti ekonomiky** reaguje na současné vývojové trendy v oblasti hospodaření s energiemi a surovinovými zdroji a při zohlednění klíčových potřeb české ekonomiky a společnosti spojené s transformací.
- Okruhy výzkumných témat v této misi se budou týkat tří klíčových oblastí: Dekarbonizace, Decentralizace a Cirkularity (*příklady okruhů témat*).
- Je připravena i druhá RIS3 mise s názvem **Posílení odolnosti společnosti proti bezpečnostním hrozbám**. I tato mise naplňuje globální cíl (Zvýšení bezpečnosti) a vybrané SDGs. Více o obou misích je možné najít na RIS3 portálu <https://www.ris3.cz/>.
- Úkolem Národního RIS3 týmu je přesvědčit poskytovatele podpory k vyhlášení takových výzev, které podpoří plnění cílů mise. Kromě toho motivujeme poskytovatele ke stanovení takových hodnotících kritérií, které zvýhodní projekty napomáhající k naplnění cílů RIS3 mise. I samotné výzkumné týmy by měly předkládat takové projekty, které udržitelnost posílí. (*příklady vyhlášených nebo připravovaných výzev orientovaných na RIS3 mise*)
- Na přípravě a implementaci RIS3 misí spolupracujeme s Technologickým centrem Praha a rovněž s JRC EC, které nám pomáhají hledat rámec pro přizpůsobení konceptu chytré specializace ve výzkumu a inovacích k naplnění cílů udržitelného rozvoje (SDGs).

Czech & Slovak
**SUSTAINABILITY
 SUMMIT 2023**

20. 4. 2023
WPP Campus,
Praha